

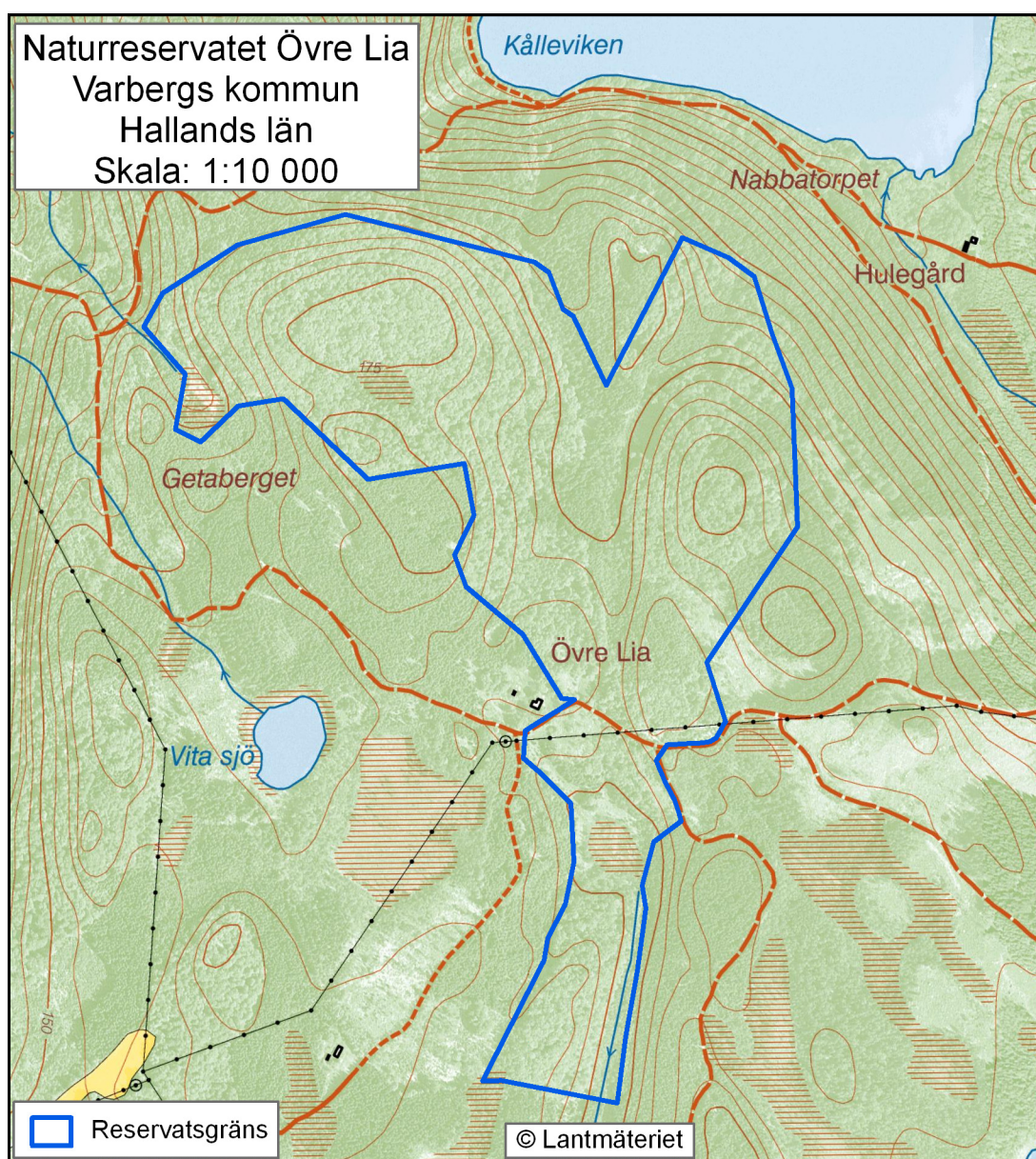


Bildande av naturreservatet Övre Lia i Varbergs kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att syfte och föreskrifter enligt nedan ska gälla för naturreservatet Övre Lia. Reservatets gräns framgår av kartan nedan och av de gränser som utmärks i fält.

Med stöd av 3§ Förordningen om områdesskydd (SFS 1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan.



Uppgifter om reservatet

Områdesnamn:	Övre Lia
Kommun:	Varberg
Församling:	Himledalen
Areal:	43,1 ha
Lägesbeskrivning:	Mellan Rolfstorp och Ullared, söder om sjön Stora Neten.
Mittkoordinat (SWEREF):	N:6339204 E:353133
Naturgeografisk region:	Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region 11)
Fastighet och markägare:	Lia 2:7 Svenska Kyrkan
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Beskrivning av området och skäl för beslutet

Övre Lia ligger i Hallands mellanbygd mitt mellan Rolfstorp och Ullared, ca 2 mil öster om Varberg. Mellanbygden som även kallas brytningsbygden är en övergångszon mellan den öppna slätten och den slutna skogen. Flikar, dalgångar, stora höjdvariationer samt inslag av värdefulla lövskogar utgör karaktärsdrag för detta landskapsavsnitt.

I de närmsta omgivningarna ligger flera ädellövskogar med höga naturvärden, bla ett naturreservat och två blivande naturreservat. I övrigt utgör granplanteringar ett starkt inslag i omgivningarna.

Reservatet Övre Lia består huvudsakligen av näringsfattig bok- och ekskog.

Även om området i perioder varit relativt öppet så kan man i flera historiska källor se att det finns en kontinuitet av lövskog och lövträd. Under 1600-talet omgavs området av lövskog kilometervis i alla riktningar och i Hallands Landsbeskrivning från 1729 nämns det att det växer bokskog på fastigheten.

Ädellövskogen har varit en vanlig skogstyp under en stor del av Sveriges förhistoria, men den har minskat kraftigt de senaste århundradena då granen ökat starkt genom framför allt plantering i tidigare ädellövskogsområden. Utan viss skötsel kommer ädellövskogen med dess höga biologiska värden på sikt att förloras i takt med att skogen blir allt mer grandominerad.

Ur ett svenskt och internationellt perspektiv har Halland och Sverige ett ansvar att bevara dessa skogar eftersom här trots allt finns kvar relativt mycket av dem.

Ädellövskogarna är följaktligen utpekade som ansvarsbiotoper för Halland i "Strategi

för formellt skydd av skog i Hallands län".

De prioriterade bevarandevärdena i området är den gamla och artrika ädellövskogen med dess arter. Här finns de rödlistade arterna bokfjädermossa, lunglav och bokvårtlav (se bilaga 5).

I området finns drygt 23 hektar av Natura 2000-naturtypen "Näringsfattig ekskog" och 8 hektar av Natura 2000-naturtypen "9110-Näringsfattig bokskog", vars naturvärde kommer att öka med dess ålder.

För att bevara dessa värden krävs gamla, grova och döda träd i olika stadier och miljöer. Dessutom krävs tillräckligt stor areal av de olika skogsmiljöerna så att det hela tiden kan finnas både unga och gamla bestånd i området och så att det kontinuerligt ska kunna finnas en tillräckligt stora populationer av arterna så att de kan finnas kvar på lång sikt.

Hot mot värdena är bl.a avverkning av lövträd, dikning, plantering av främmande trädslag, konkurrens från gran, exploatering, spridning av gödsel och bekämpningsmedel och fragmentering.

Då kommersiellt skogsbruk inte är förenligt med bevarandet av arterna i området krävs någon form av skydd av området. Eftersom arealen lövskog, framför allt bok- och ekskog, behöver utökas och för att det behövs skötsel och därmed en skötselplan är skyddsformen naturreservat den lämpligaste.

I reservatet finns en nyckelbiotop på 5,1 hektar, som är dominerad av näringsfattig bok- och ekskog med rik kryptogamflora. Totalt har man hittat 3 rödlistade och 13 regionalt intressanta arter i reservatet.

Syfte

Syftet med reservatet är i första hand att bevara och utveckla den biologiska mångfald som är knuten till de gamla ädellövskogsmiljöerna, men även att gynna friluftslivet.

Den gamla ädellövskogen utgör idag en starkt fragmenterad spillra av förekomsten för ett par hundra år sedan och är därför mycket skyddsvärd. Sverige har även ett internationellt ansvar för att bevara ädellövskogar.

Skyddet ska slå vakt om nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter och värdefulla strukturer genom att låta den bok- och ekdominerade lövskogen utvecklas utan konkurrens från gran.

Riklig förekomst av grova träd och död ved i olika former är av största vikt, det är en förutsättning för rik mångfald av svampar, kryptogamer, insekter och fåglar.

Det finns några rödlistade mossor och lavar i reservatet och även de två Natura 2000-naturtyperna "Näringsfattig bokskog, 9110" och "Näringsfattig ekskog, 9190".

Naturlig dynamik bör eftersträvas, men då bokarna riskerar att skugga ut ekarna kommer skötsel som gynnar ekarna krävas i viss omfattning.

Området utnyttjas redan idag som friluftsområde och ska vara tillgängligt för friluftsliv och rekreation grundat på allemansrätten. Information om områdets naturvärden och historia ska finnas tillgängligt för besökare .

Syftet ska nås genom att:

- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering,
- förekomst av död ved och gamla lövträd ökar,
- granbestånden omförs till lövskog,
- lövskogen hålls fri från gran,
- inget rationellt skogsbruk bedrivs inom området och naturliga processer tillåts verka,
- man beaktar de skötselråd som "åtgärdsprogrammen för hotade arter" föreslår,
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller anläggning,
- 2 uppföra mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,
- 3 anlägga väg,
- 4 borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt,
- 5 dika, dikesrensa, dämna eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi,
- 6 anordna upplag, tippa eller fylla ut,
- 7 avverka, gallra, röja, föryngra skog eller på annat sätt påverka vegetationen,
- 8 ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,

- 9 ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse,
- 10 kalka, gödsla, sprida biologiska eller kemiska bekämpningsmedel,
- 11 framföra motordrivet fordon annat än på väg, förbudet gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av fällt vilt,
- 12 utan Länsstyrelsens tillstånd upplåta mark för lägerverksamhet eller tävlingar,
- 13 inplantera för området främmande växt- eller djurarter,
- 14 sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,
- 15 stödutfodra vilt.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- 16 utmärkning av reservatet,
- 17 anläggning och underhåll av parkeringsplats och anordningar för friluftslivet (t.ex. informationsskyltar),
- 18 gallring i skötselområde 3, 4 och 6, röjning i hela reservatet, avverkning i skötselområde 1, 2 och 6, föryngring av skog i skötselområde 1, 2 och 6, bete eller slåtter i skötselområde 6 samt ringbarkning och liknande dödvedsskapande åtgärder i hela reservatet,
- 19 undersökningar och dokumentation av mark, vatten, växt- och djurliv samt friluftslivet,

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- 20 skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
- 21 skada, plocka eller samla in gräs, örter, mossor, svamp eller lavar. Plockning av bär, matsvamp och enstaka exemplar av kärlväxter är dock tillåten,
- 22 utan Länsstyrelsens tillstånd samla in insekter, spindlar, snäckor och andra ryggradslösa djur. Enstaka exemplar får dock samlas in under förutsättning att det inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna och att fållor inte används,
- 23 inplantera för området främmande växt- eller djurarter,
- 24 utan Länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar,
- 25 sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,
- 26 elda, användning av campingkök är dock tillåten,
- 27 framföra motordrivet fordon annat än på väg, förbudet gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av fällt vilt, samt

28 medföra okopplad hund med undantag för jakt med hund eller för eftersök.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren att vidta de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel,
- genomförande av vetenskapliga undersökningar, under förutsättning att tillstånd först erhållits från Länsstyrelsen,
- gällande rättigheter inom området t ex servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt och vägrätt samt
- rensning av tillståndsgivna diken, om underhållsåtgärder är påkallade med hänvisning till bestämmelserna i 11 kap. 17§ miljöbalken.

Upplysningar:

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området.

Dispens från föreskrifter:

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § MB, att föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och intrånget i enskilds rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med områdesbestämmelser, planer och miljökvalitetsmål

Reservatsbildningen bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Området ligger i en värdestrakt för ädellövskog kallad "Hallands mellanbygd", vilken pekats ut i "Strategi för formellt skydd av skog i Hallands län".

Beslutet strider inte mot kommunens översiktsplan från 2010, där reservatet ingår i ett "stort opåverkat område" (enligt MB 3:2). Området har ingen detaljplan.

Ärendets handläggning

I och med Nyckelbiotopsinventeringen 1993 upptäckte Länsstyrelsen de höga naturvärdena på fastigheten.

2004 kontaktade Länsstyrelsen markägaren Göteteborg stift i detta ärende. Året därpå värderades 19 områden i Hallands län varav Övre Lia var ett. Markägaren uttryckte tidigt sitt önskemål om att få bytesmark istället för pengar. Detta har dock varit svårt att tillgodose, pga litet utbud av större skogsfastigheter på marknaden.

Riksdagen beslutade 2010 att överföra fastigheter från Sveaskog till staten för att användas som ersättningsmark. Målgruppen var skogsägare med markinnehav som överstiger 5000 ha. Under 2011 har 2 större fastigheter värderats i syfte att utgöra bytesmark till Göteborgs stift. Bytesaffären väntas bli klar under början av 2012.

Ett förslag till beslut och skötselplan utarbetades av Länsstyrelsen och berörda sakägare förelades 2010-11-18 att, enligt 24 § förordningen om områdesskydd, inkomma med synpunkter på förslaget. Samtidigt skickades förslaget på remiss till Kommunala lantmäterimyndigheten Varberg, Skogsstyrelsen, Polismyndigheten, Varbergs kommun, Hallands Naturskyddsförening och Jägareförbundet Halland.

Yttranden med följande synpunkter har inkommit från: Skogsstyrelsen som tillstyrker naturreservatsbildningen och Polismyndigheten och Varbergs kommun som inte framförde några synpunkter. Övre Lia Jaktlag och Jägareförbundet Halland erinrade mot förbudet mot stödutfodring av vilt vilket man menar inte är förenligt med 4 § Jaktlagen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsrådet Lisbeth Schultze.

I handläggningen deltog länsantikvarie Marianne Foghammar, chefsjurist Peter Jupén, chef för Enheten för naturvård och miljöövervakning Marie Björkman samt naturvårdshandläggare Henrik Martinsson som också var föredragande.

Lars-Erik Lövdén

Henrik Martinsson

Detta beslut kan överklagas till regeringen, se bilaga 9.

Bilagor:

1. Skötselplan
2. Översiktskarta
3. Skogstypskarta
4. Skötselkarta
5. Artförteckning
6. Karta över Natura2000-naturtyper
7. Ortofotokarta
8. Inkomna remissvar
9. Beslut om kungörelsedelgivning